

Formanden bød velkommen og oplyste, at bestyrelsen foreslog Agnete Kjellberg Ishøy som dirigent. Der var ikke andre forslag. Dirigenten takkede for valget og gav ordet til formanden for aflæggelse af

2. Formandsberetning

Fsva. arbejdet i det forløbne år henviste formanden til den trykte beretning, der var udsendt med dagsordenen. Han ville her mest beskæftige sig med TI-DKs kommende opgaver.

Den netop afsluttede FN-konference i Monterrey i Mexico om bistand og udvikling konkluderede bl. a. at korruption forringer verdenssamfundets muligheder for at reducere fattigdommen.

Problemet er bredere end korrupte politikere. En dårlig offentlig administration, en mangelfuld lovgivning og et mangelfuldt retssystem holder investorer borte, og den gode cirkel bliver aldrig startet.

FN arbejder nu på en konvention mod korruption.

Korruption betragtes med andre ord - og med rette - som et komplekst og globalt problem, ikke mindst i forhold til samspillet mellem de industrialiserede lande og udviklingslandene.

På den baggrund bør TI-DK i de kommende år arbejde på:

- 1) At fremme en gennemskuelig proces ved forberedelse, tildeling og anvendelse af projektmidler, både i donor- og modtagerlandene. Det bør kunne bidrage til at reducere korruption og misbrug
- 2) At sikre, at danske humanitære organisationer - NGO'er, Non-Governmental Organisations - som måtte være beskæftiget i bistands- og nødhjælpsarbejde, offentligt fremlægger deres beretninger og regnskaber - på lige fod med de krav, som opfyldes af de børsnoterede aktieselskaber. Det bør være helt naturligt, at viden om NGO'ernes ofte skatteyderfinansierede aktiviteter og om deres økonomi og effekt er offentligt tilgængelig.
- 3) At der fortsat lægges pres på politikerne, således at private økonomiske tilskud til politiske partier bliver offentliggjort. Tilsvarende bør politikere offentliggøre de aktiviteter, som de har ved siden af deres politiske arbejde, især de lønnede. Det er i øjeblikket frivilligt for Christiansborg-politikere, om de vil oplyse bi-indtægter og aktiviteter
- 4) At fremme retssikkerheden for de såkaldte Whistleblowers, dvs. mennesker, som ud fra en viden indefra om kritisable forhold bringer disse til offentlighedens kendskab.

Formandsberetningen blev enstemmigt godkendt.

3. Regnskab

Kassereren gennemgik regnskabet for regnskabs- og kalenderåret 2001, der var uddelt ved generalforsamlingens begyndelse og som var underskrevet af den generalforsamlingsvalgte revisor den 18. marts 2002.

Ved årets udgang var der fem virksomheder som støtte-medlemmer: Novo Nordisk A/S, Carl Bro International A/S, PLS Rambøll A/S, Fischer & Lorenz A/S og Accenture. I år 2002 har endvidere Tryg meldt sig ind, men det påvirker naturligvis ikke resultatet for år 2001.

Regnskabet blev enstemmigt godkendt.

4. Gæsteforelæsning

Formanden introducerede cand. scient. pol. Andreas Egense Jørgensen, hvis afgangsspeciale "Korruption og Udvikling" han karakteriserede som et usædvanligt flot stykke videnskabeligt arbejde.

AEJ oplyste, at hans kandidatgrad er fra Århus Universitet, og at Søren Risbjerg Thomsen ("en stor statistiker") havde været hans vejleder for specialet.

Han havde valgt den mest gængse definition af korruption som udgangspunkt: "Misbrug af offentligt embede for at opnå personlige fordele". Han slog fast, at korruption ikke kan måles, og at projektet derfor bygger på måling af *opfattelsen* af korruption, således som denne fremtræder i TIs årlige Corruption Perception Index.

På denne baggrund er gennemført multiple regressionsanalyser i forhold til et antal faktorer, som er anset for at kunne have indflydelse på graden af korruption i et land. Disse er så sammenholdt med de tre udgaver af Moderniseringsteorier, som kendes. Mange af resultaterne er formentlig overraskende for de fleste.

F. eks. er graden af korruption i overvejende protestantisk-kristne lande markant lavere end i katolsk-kristne lande, medens Islam og Hinduisme ikke synes at have hverken positiv eller negativ indflydelse på korruptionsniveauet.

Også en række økonomiske forhold var undersøgt, og resultaterne rokker kraftigt ved almindeligt antagne sammenhænge, f. eks. at lave offentlige lønninger automatisk fører til korruption.

AEJ var selv mest tilbøjelig til at søge forklaringer i kombinationer af de tre moderniseringsteorier: Udviklingsstade-, udviklingshastigheds- og udviklingsfaseteorien.

I en kort efterfølgende debat- og spørgerunde pegede Hans Henrik Brydensholt på at den danske Straffelovs definition (som han dog ikke nævnte) er nok så operationel som den af AEJ anvendte, og i øvrigt ganske klar.

Formanden rundede debatten af med at pege på AEJs påpegning af, at i visse faser af de nationale udviklingsforløb er det *naturligt* at korruptionen stiger, for senere at falde. TI-DK må på adækvat måde pege på dette for politikerne. Sker det ikke, kan man, med donorerens stærkere og stærkere fokus på "good governance" risikere, at en lang række landes udviklingshjælp bliver afskåret, netop som udviklingen er godt i vej, men gennemgår en kritisk fase.

Den anvendte præsentation er senere mailet til sekretariatet, hvor den kan rekvireres:
jette.balslev@inet.uni2.dk

5. Foredrag

Formanden introducerede forfatteren, læge Tage Voss og forklarede, at det især var en tekst i Tage Voss' nyeste bog "Glansbillederne", der havde inspireret ham til at invitere Tage Voss.

Teksten var en personkarakteristik, der talte om selvovervurdering, hang til grænseoverskridende handlinger, manglende vilje til at lytte til andres meninger, begyndende alkoholisme osv., og som formanden mente kunne passe på "en bestemt borgmester i Farum", men som viste sig at handle om Winston Churchill.

Tage Voss indledte med at sige, at han var lidt ked af, at netop det citat var blevet fremhævet, fordi det ikke i særlig grad understreger bogen "Glansbillederne"s hovedtese, nemlig at omstændighederne, ikke personlighederne, ofte afgør historiens gang.

Ellers var TVs ærinde med dette foredrag at påvise gennem eksempler, at moralske bedømmelser ikke altid kan hvile på firkantede definitioner og absolutte forskrifter.

Nationalencyklopædien taler under korruption om noget med bestikkelse og moralsk fordærv. Men ofte er det politisk eller juridisk korrekte ikke det moralsk korrekte.

Formandens skrevne årsberetning har klokkeklare eksempler, som er nemme at forholde sig til, og hvor det politiske, det juridiske og moralen stemmer overens. Men i grænsetilfælde kan man blive i tvivl.

I forhold til Danmarks officielle politik var modstandsbevægelsen indtil 4. maj 1945 kl. 20.35 udtryk for en kriminel civil ulydighed. Derfra blev dens medlemmer med ét slag helte. Den moralske bedømmelse skiftede altså.

Som andet eksempel har en dansk virksomhed for ikke længe siden ladet sig overbevise om, at den i begyndelsen af fyrrerne købte KZ-fanger som billig arbejdskraft til sin virksomhed i Baltikum. Men hvem ville i dag kunne bevise eller modbevise, at den daværende lokale ledelse havde eller ikke havde motiver som at sikre fangerne mod den visse død ved at give dem en - omend mager - rimelig kost og et - dårligt - logi som betaling for arbejde i en periode, helt som i "Schindler's liste"?

De danske "Samarbejdspolitikere" blev meget udsældte efter krigen. Det første eksempel på "samarbejde" var overgivelsen den 9. april 1940 om morgenen. Den var ikke ærefuld, men havde cirkulende bombemaskiner med åbne bombelemme som legitimering - og ingen kan eller kunne dengang være i tvivl om, at udfaldet var blevet det samme: Dansk nederlag og tysk besættelse. Så med politikernes ansvar for befolkningens ve og vel i tankerne må overgivelsen, og store dele af den senere samarbejdspolitik, nok være fuldt moralsk forsvarlig.

Konklusionen er, at moralen og dens bedømmelsesgrundlag ofte er situationsbetinget.

Til yderligere underbygning af konklusionen nævnte TV en værnemager, som han havde mødt i 1945-46. Det var en entreprenør, som havde sikret sig før sit arbejde for tyskerne ved at rette forespørgsler om det nationalt forsvarlige, både til Entreprenørforeningen og til Handelsministeriet. Entreprenørforeningen havde taget landets officielle samarbejdsholdning. Handelsministeriet yderligere havde peget på den positive beskæftigelsesvirkning *i Danmark, fremfor at måtte sende folk på arbejde i Tyskland*, og at "der jo bare ville være en anden, der ville udføre arbejderne, hvis han ikke tog dem". I øvrigt havde han kun fået helt normale fortjenester på de udførte arbejder. Entreprenøren havde over for TV rejst spørgsmålet "Hvor stor skal fortjenesten være, før det bliver moralsk forkasteligt at have arbejdet for tyskerne?" og havde perspektiveret spørgsmålet ved at spørge: "Hvad nu, hvis jeg havde gjort det gratis? Ville det ikke have været en langt større støtte til tyskerne?". Han blev ikke dømt, fordi samarbejdspolitikernes officielle udtalelser, med direkte tilskyndelser, ikke var til at løbe fra.

TV pegede dernæst på, at begrebet korruption næppe, som TI-DK gør, bør indsnævres til et spørgsmål om at foretage bestemte handlinger eller undladelsehandlinger for penge.

I tredive år korrumpere man et helt folks sjæl i en glidende proces. Først fik folket gaver: Høj beskæftigelse, motorveje, KdF-ferier og løfter om billige biler. Sideløbende gik man efter mindretalsgruppe efter mindretalsgruppe, jøder, Roma, katolikker osv., og til brug mod eventuelle dissidenter havde man repressalier og "trusler i luften", så modstanden blev aldrig stærkt udtalt.

Paven og inkquisitionen reagerede på Galilei's heliocentriske system. Han blev fængslet og endte med at afsvære sig systemet - han blev i virkeligheden korrumpet under trusler.

Mekanismerne er velbeskrevne i litteraturen:

- 1) Yehuda Bauer: Jews for Sale? Nazi-Jewish negotiations, 1933-1945 1994; Yale University Press. 306 s. (om Himmler, der tog betaling for at lade rige jøder rejse ud af Tyskland)
- 2) Max Frisch: Biedermann og Brandstifterne (mange udgaver)
- 3) Mark Twain: The man that corrupted Hadleyburg and other stories and essays. 1996, Oxford University Press, 398 s.
- 4) Fritz Dürrenmatt: Den gamle Dame besøger Byen
- 5) Sebastian Haffner: Die Geschichte eines Deutschen (dansk udgave: En tyskers historie: Erindringer 1914-1933. 2001. Gyldendal, 247 sider.
- 6) Tage Voss: Glansbillederne. Med litteraturhenvisninger. Cervus. 2001. 302 sider.

TI-DK's målsætning er med andre ord for snæver - man må også løbende beskæftige sig med de kræfter, som korrumpere sjælen. Det inkluderer derfor også "small corruption", dvs. det forhold, at man i mange sammenhænge må "småsmøre" for at *få ret*, selv i sager, hvor man allerede *har ret*.

TI-DK synes at forudsætte et modsætningsforhold mellem de herskende og det beherskede folk, mellem bureaukratiet og almenvellet. Den målsætning at begrænse de herskendes beherskelse af de beherskede er for snæver - man må stræbe efter at ophæve modsætningen mellem de herskendes interesser og de beherskedes interesser, så tingene som hovedregel udbalancerer hinanden, og så en demokratisk proces ikke resulterer i et flertalsdiktatur.

Af tidsmæssige grunde var også debatten "behersket".

6. Valg til bestyrelsen

Mette Søs Lassesen, som blev valgt som suppleant på generalforsamlingen i 2001, er indtrådt i bestyrelsen som afløser for Birgit O'Sullivan, der er udtrådt i løbet af året.

Jannick B. Pedersen var på valg, men ønskede ikke genvalg.

Hans Henrik Brydensholt og Ole Richter blev begge genvalgt uden modkandidat.

Alex Pedersen, som var indstillet af bestyrelsen, blev nyvalgt uden modkandidat.

Bestyrelsen fik bemyndigelse til at supplere sig med endnu én erhvervsperson og endnu én offentligt ansat, idet disse udpegninger skal bekræftes som valg på generalforsamlingen i 2003.

Morten Messerschmidt tilbød sig som den eneste som bestyrelsessuppleant og blev valgt. Bestyrelsen har senere konstateret, at Morten Messerschmidt er opstillet som kandidat til Folketinget og derfor ikke er valgbar til TI's bestyrelse. Dette er meddelt Morten Messerschmidt.

7. Valg af formand

Torben Ishøy blev genvalgt uden modkandidat.

8. Valg af kasserer og revisor

Agnete Kjellberg Ishøy blev genvalgt som kasserer. Der var ingen modkandidat.

Christian Lemche blev genvalgt som revisor, ligeledes uden modkandidat.

9. Eventuelt

Steven Sampson oplyste dels, at han er i gang med et forskningsprojekt om Transparency International's rolle og betydning i korruptionsbekæmpelsen, dels henledte han TI's opmærksomhed på en norsk jurist Eva Joly, som har arbejdet med korruptionsforskning i Frankrig, og som nu arbejder i Norge. Hun har

fornylig også være omtalt i dansk presse. (Børsen 15. marts 2002).

Steven Sampson ville ikke udelukke at deltage i bestyrelsesarbejde i TI-DK, men fandt det forkert - og heri var formanden naturligvis enig - at gøre det, så længe han netop er i gang med et forskningsprojekt, der vedrører TI, inklusive TI-DK.

Dirigenten kunne herefter erklære generalforsamlingen for afsluttet.

Som referent: Ib Grønvaldt

Som dirigent: Agnete Kjellberg Ishøy